

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 13. kesäkuuta 2022
(OR. fr, en)

9743/22

ECOFIN 540
UEM 143
SOC 335
EMPL 217
COMPET 437
ENV 535
EDUC 208
RECH 331
ENER 246
JAI 798
GENDER 80
ANTIDISCRIM 60
JEUN 91
SAN 334

ILMOITUS

Lähtettäjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Kom:n asiak. nro:	9403/33 - COM(2022) 607 final
Asia:	Suositus: NEUVOSTON SUOSITUS Tanskan vuoden 2022 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Tanskan vuoden 2022 lähentymisohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena edellä mainittu, komission ehdotukseen COM(2022) 607 final perustuva, neuvoston eri komiteoiden tarkistama ja hyväksymä ehdotus neuvoston suositukseksi.

NEUVOSTON SUOSITUS,

annettu ...,

Tanskan vuoden 2022 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Tanskan vuoden 2022 lähentymisohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97¹ ja erityisesti sen 9 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

¹ EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.

- (1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241², jolla perustettiin elpymis- ja palautumistukiväline, tuli voimaan 19 päivänä helmikuuta 2021. Elpymis- ja palautumistukivälineestä tarjotaan rahoitustukea uudistusten ja investointien toteuttamiseen eli kyse on unionin rahoittamasta finanssipoliittisesta elvytyksestä. Tukivälineellä edistetään talouden elpymistä ja erityisesti vihreää ja digitaalista siirtymää tukevien kestävien ja kasvua lisäävien uudistusten ja investointien toteuttamista sekä vahvistetaan jäsenvaltioiden talouksien palautumiskykyä ja potentiaalista kasvua. Se auttaa myös vahvistamaan julkisen talouden kestävyyttä ja vauhdittamaan kasvua ja työpaikkojen luomista keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Elpymis- ja palautumistukivälineen mukainen enimmäisrahoitusosuus jäsenvaltiota kohti päivitetään kesäkuussa 2022 asetuksen (EU) 2021/241 11 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17).

- (2) Komissio hyväksyi 24 päivänä marraskuuta 2021 vuotuisen selvityksen kestävästä kasvusta. Hyväksyminen käynnisti vuoden 2022 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson. Selvityksessä otettiin asianmukaisesti huomioon 7 päivänä toukokuuta 2021 allekirjoitettu Porton sosiaalinen sitoumus jatkaa Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission 17 päivänä marraskuuta 2017 julistaman Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoa. Eurooppa-neuvosto hyväksyi 25 päivänä maaliskuuta 2022 painopisteet vuoden 2022 kestävästä kasvun selvitystä varten. Komissio hyväksyi 24 päivänä marraskuuta 2021 myös Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011³ perusteella annettavan varoituskäytännön koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Tanska ei kuulu niihin jäsenvaltioihin, joista tarvitaan perusteellinen tarkastelu. Samana päivänä komissio hyväksyi lisäksi ehdotuksen vuoden 2022 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi yhteisen työllisyysraportin 14 päivänä maaliskuuta 2022.

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) N:o 1176/2011, annettu 16 päivänä marraskuuta 2011, makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta (EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25).

- (3) Geopoliittinen ja taloudellinen tilanne on muuttunut merkittävästi Venäjän hyökättyä Ukrainaan maailmanlaajuisen pandemian jälkimainingeissa. Hyökkäyksen vaikutus jäsenvaltioiden talouksiin on näkynyt muun muassa energian, elintarvikkeiden ja raaka-aineiden hintojen nousuna ja kasvunäkymien heikentymisenä. Energian hintojen nousu vaikuttaa erityisen raskaasti kaikkein haavoittuvimpiin kotitalouksiin, jotka ovat energiaköyhiä tai vaarassa joutua energiaköyhyyteen, sekä yrityksiin, jotka ovat kaikkein haavoittuvimpia energian hintojen nousulle. Unioniin on myös virrannut ennennäkemätön määrä Ukrainasta pakenevia. Venäjän hyökkäyssodasta aiheutuneet taloudelliset vaikutukset ovat kohdistuneet jäsenvaltioihin epäsymmetrisesti. Neuvoston direktiivi 2001/55/EY⁴ otettiin tässä tilanteessa 4 päivänä maaliskuuta 2022 ensimmäistä kertaa käyttöön neuvoston täytäntöönpanopäätöksellä (EU) 2022/382⁵. Ukrainasta pakeneville myönnetään direktiivin perusteella oikeus oleskella laillisesti unionissa sekä oikeus hakeutua koulutukseen, työmarkkinoille ja terveydenhuoltoon, saada asunto ja käyttää sosiaalipalveluita.

⁴ Neuvoston direktiivi 2001/55/EY, annettu 20 päivänä heinäkuuta 2001, vähimmäisvaatimuksista tilapäisen suojelun antamiseksi siirtymään joutuneiden henkilöiden joukottaisen maahantulon tilanteissa, ja toimenpiteistä näiden henkilöiden vastaanottamisen ja vastaanottamisesta jäsenvaltioille aiheutuvien rasitusten tasapuolisen jakautumisen edistämiseksi (EYVL L 212, 7.8.2001, s. 12).

⁵ Neuvoston täytäntöönpanopäätös (EU) 2022/382, annettu 4 päivänä maaliskuuta 2022, Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden joukottaisen maahantulon tilanteen toteamisesta direktiivin 2001/55/EY 5 artiklan nojalla ja sen seurauksena tilapäisen suojelun antamisesta (EUVL L 71, 4.3.2022, s. 1).

- (4) Koska taloudellinen ja geopoliittinen tilanne on muuttumassa nopeasti, vuonna 2022 aloitetaan uudelleen talouspolitiikan eurooppalaiseen ohjausjaksoon kuuluva laaja talous- ja työllisyyspolitiikan koordinointi, ja ohjausjaksoa kehitetään elpymis- ja palautumistukivälineen toteuttamisvaatimusten mukaisesti siten kuin vuotta 2022 koskevassa vuotuisessa selvityksessä kestävästä kasvusta selostetaan. Hyväksytyjen elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpano on olennaisen tärkeää talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska suunnitelmat kokonaisuudessaan tai merkittävältä osin kohdistuvat vuosien 2019 ja 2020 talouspolitiikan eurooppalaisilla ohjausjaksoilla annettuihin maakohtaisiin suosituksiin. Vuosien 2019 ja 2020 maakohtaiset suositukset ovat yhtä lailla tärkeitä, kun elpymis- ja palautumissuunnitelmia tarkistetaan, päivitetään tai muutetaan asetuksen (EU) 2021/241 14, 18 ja 21 artiklan mukaisesti, niiden muiden maakohtaisten suositusten lisäksi, joita on mahdollisesti annettu tällaisen tarkistetun, päivitetyn tai muutetun suunnitelman toimittamispäivään mennessä.
- (5) Vakaus- ja kasvusopimuksen yleinen poikkeuslauseke on ollut aktivoituna maaliskuusta 2020. Komissio katsoi 3 päivänä maaliskuuta 2021 antamassaan tiedonannossa "Vuosi covid-19-pandemian alkamisesta – finanssipoliittiset toimet", että päätös yleisen poikkeuslausekkeen deaktivoinnista tai sen soveltamisen jatkamisesta olisi tehtävä laatimalla talouden tilasta kokonaisarvio, jossa keskeisenä määrällisenä kriteerinä on talouden toimeliaisuuden taso unionissa tai euroalueella verrattuna kriisiä edeltäneeseen (vuoden 2019 lopun) tasoon. Talousnäkymien lisääntynyt epävarmuus ja suuret heikkenemisriskit sodan jatkuessa Euroopassa, ennennäkemätön energian hintojen nousu ja jatkuvat toimitusketjujen häiriöt edellyttävät vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen soveltamisen jatkamista vuonna 2023.

- (6) Tanskan vuoden 2021 lähentymisohjelmasta 18 päivänä kesäkuuta 2021 annetun neuvoston suosituksen⁶ mukaisesti finanssipolitiikan kokonaisviritystä mitataan tällä hetkellä muutoksella perusmenoissa (ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä, ja joissa ei ole mukana covid-19-kriisiin liittyviä väliaikaisia hätätoimenpiteitä) mutta joissa ovat mukana elpymis- ja palautumistukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin, (avustuksilla) ja muilla unionin varoilla rahoitettavat menot, suhteessa keskipitkän aikavälin potentiaaliseen kasvuun⁷. Sen arvioimiseksi, onko kansallinen finanssipolitiikka maltillista ja voidaanko sen koostumuksella edistää kestävä elpymistä, joka on sopusoinnussa vihreän ja digitaalisen siirtymän kanssa, huomiota kiinnitetään finanssipolitiikan kokonaisviritystä laajemmin myös kansallisesti rahoitettujen⁸ juoksevien perusmenojen (ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä ja covid-19-kriisiin liittyviä väliaikaisia hätätoimenpiteitä) ja investointien kehitykseen.

⁶ Neuvoston suositus, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2021, jolla annetaan neuvoston lausunto Tanskan vuoden 2021 lähentymisohjelmasta, EUVL C 304, 29.7.2021, s. 14.

⁷ Tässä suosituksessa esitetyt finanssipolitiikan viritystä ja sen osatekijöitä koskevat arviot ovat komission arvioita, jotka perustuvat komission kevään 2022 talousennusteen perustana oleviin oletuksiin. Komission arviot keskipitkän aikavälin potentiaalisesta kasvusta eivät sisällä myönteisiä vaikutuksia elpymis- ja palautumissuunnitelmaan kuuluvista uudistuksista, jotka voivat vauhdittaa potentiaalista kasvua.

⁸ Joita ei rahoiteta elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla eikä muilla unionin varoilla.

- (7) Komissio hyväksyi 2 päivänä maaliskuuta 2022 tiedonannon, jossa annetaan laajaa finanssipoliittista ohjausta vuodeksi 2023, jäljempänä 'finanssipoliittinen ohjaus', ja jolla pyritään tukemaan jäsenvaltioiden vakaus- ja lähentymisohjelmien valmistelua ja siten vahvistamaan politiikan koordinointia. Komission mielestä vaikuttaa asianmukaiselta, että vuonna 2023 siirrytään talven 2022 talousennusteen makrotalouden näkymien perusteella kasvua tukevasta vuosien 2020–2022 finanssipolitiikan kokonaisvirityksestä pitkälti neutraaliin finanssipolitiikan kokonaisviritykseen, mutta samalla on oltava valmiina reagoimaan muuttuvaan taloustilanteeseen. Komissio ilmoitti, että vuotta 2023 koskevia finanssipoliittisia suosituksia olisi edelleen eriytettävä jäsenvaltiokohtaisesti ja niissä olisi otettava huomioon mahdolliset maiden väliset heijastusvaikutukset. Komissio kehotti jäsenvaltioita ottamaan tämän ohjauksen huomioon vakaus- ja lähentymisohjelmissaan. Komissio sitoutui seuraamaan tiiviisti talouden kehitystä ja mukauttamaan ohjaustaan tarvittaessa ja viimeistään toukokuun 2022 lopussa esittämässään talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson kevätpaketissa.

- (8) Vuotta 2023 koskevissa finanssipoliittisissa suosituksissa otetaan finanssipoliittisen ohjauksen perusteella huomioon heikentyneet talousnäkymät, lisääntynyt epävarmuus ja muut heikkenemisriskit sekä komission vuoden 2022 talven talousennusteeseen verrattuna nopeampi inflaatio. Näiden seikkojen perusteella finanssipoliittisilla toimilla on lisättävä julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen ja ylläpidettävä heikoimmassa asemassa olevien kotitalouksien ostovoimaa, jotta voidaan lievittää energian hintojen nousun vaikutuksia ja hillitä kerrannaisvaikutuksista johtuvia inflaatiopaineita kohdennettujen ja väliaikaisten toimenpiteiden avulla. Finanssipoliitiikan on pysyttävä ketteränä, jotta sitä voidaan mukauttaa nopeasti muuttuviin olosuhteisiin, mukaan lukien puolustus- ja turvallisuusalan haasteisiin, jotka johtuvat Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaa vastaan, ja sitä on eriytettävä jäsenvaltioittain finanssipoliittisen ja taloudellisen tilanteen mukaan ottaen huomioon muun muassa altistuminen kriisille ja Ukrainasta pakenevien maahantulo.
- (9) Tanska toimitti 30 päivänä huhtikuuta 2021 komissiolle asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 1 kohtaa noudattaen kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa. Komissio on arvioinut asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan mukaisesti elpymis- ja palautumissuunnitelman merkityksellisyyttä, vaikuttavuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta asetuksen liitteessä V esitettyjä arviointia koskevia suuntaviivoja noudattaen. Neuvosto hyväksyi 13 päivänä heinäkuuta 2021 täytäntöönpanopäätöksensä Tanskan elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä⁹. Rahoituserien maksamisen ehtona on asetuksen (EU) 2021/241 24 artiklan 5 kohdan mukaisesti hyväksytty komission päätös siitä, että Tanska on tyydyttävästi saavuttanut neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä asetetut asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet. Tyydyttävä saavuttaminen edellyttää, että edeltävien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen ei ole peruuntunut.

⁹ ST 10154/21.

- (10) Tanska toimitti vuoden 2022 kansallisen uudistusohjelmansa 29 päivänä huhtikuuta 2022 ja vuoden 2022 lähentymisohjelmansa 12 päivänä toukokuuta 2022 asetuksen (EU) N:o 1466/97 8 artiklassa vahvistetun määräajan jälkeen. Ohjelmat on arvioitu yhdessä, jotta niiden keskinäiset yhteydet on voitu ottaa huomioon. Asetuksen (EU) 2021/241 27 artiklan mukaisesti vuoden 2022 kansallisessa uudistusohjelmassa otetaan huomioon myös Tanskan puolivuositainen raportointi edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa.
- (11) Komissio julkaisi 23 päivänä toukokuuta 2022 Tanskaa koskevan vuoden 2022 maaraportin. Siinä arvioitiin Tanskan edistymistä neuvoston vuosina 2019, 2020 ja 2021 hyväksymien asiaankuuluvien maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja arvioitiin elpymisen ja palautumisen tulostaulun pohjalta, miten Tanska on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Tämän analyysin perusteella maaraportissa määritettiin puutteita eli haasteita, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ei vastata lainkaan tai joihin vastataan vain osittain, sekä uusia ja kehittymässä olevia haasteita, kuten haasteet, jotka johtuvat Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan. Maaraportissa arvioitiin myös Tanskan edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden vähentämistä koskevien unionin yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä Yhdistyneiden kansakuntien kestävä kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.

(12) Neuvosto suositti 20 päivänä heinäkuuta 2020 antamassaan suosituksessa¹⁰, että Tanska toteuttaisi vuosina 2020 ja 2021 yleisen poikkeuslausekkeen huomioon ottaen kaikki tarvittavat toimenpiteet covid-19-pandemian torjumiseksi, talouden ylläpitämiseksi ja alkavan elpymisen tukemiseksi. Se suositti myös, että Tanska harjoittaisi taloustilanteen salliessa finanssipolitiikkaa, jonka tavoitteena on saavuttaa maltillisella tasolla oleva julkisen talouden rahoitusasema keskipitkällä aikavälillä ja varmistaa velkakestävyys samalla, kun lisätään investointeja. Vuonna 2021 Tanskan julkisen talouden rahoitusasema koheni Eurostatin vahvistamien tietojen mukaan 2,3 prosenttia ylijäämäiseksi suhteessa BKT:hen, kun se vuonna 2020 oli ollut 0,2 prosenttia alijäämäinen. Tätä edesauttoivat kertaluonteiset verotulot. Tanskan finanssipoliittiset toimet tukivat talouden elpymistä vuonna 2021, ja väliaikaiset hätätoimenpiteet kasvoivat vuosien 2020 ja 2021 välillä 2,6 prosentista 4,0 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Tanskan vuonna 2021 toteuttamat toimenpiteet olivat 20 päivänä heinäkuuta 2020 annetun neuvoston suosituksen mukaisia. Hallituksen vuosina 2020 ja 2021 hyväksymät päätösperäiset julkisen talouden toimenpiteet olivat enimmäkseen väliaikaisia tai niiden vaikutus kompensoidaan tasapainottavilla toimenpiteillä. Julkisen talouden velka supistui vuonna 2021 Eurostatin vahvistamien tietojen mukaan 36,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen, kun se vuonna 2020 oli ollut 42,1 prosenttia.

¹⁰ Neuvoston suositus, annettu 20 päivänä heinäkuuta 2020, Tanskan vuoden 2020 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Tanskan vuoden 2020 lähentymisohjelmaa koskeva neuvoston lausunto (EUVL C 282, 26.8.2020, s. 22).

(13) Vuoden 2022 lähentymisohjelmassa julkisen talouden kehitysarvioiden perustana oleva makrotalouden skenaario on vuonna 2022 suotuista ja vuonna 2023 realistinen. Hallitus ennustaa reaalisen BKT:n kasvavan 3,4 prosenttia vuonna 2022 ja 1,9 prosenttia vuonna 2023. Komission kevään 2022 talousennusteessa puolestaan reaalinen BKT:n kasvu on heikompaa, 2,6 prosenttia vuonna 2022 ja 1,8 prosenttia vuonna 2023, mikä johtuu pääasiassa yksityisen kulutuksen vähäisemmästä kasvusta. Hallitus ennakoii vuoden 2022 lähentymisohjelmassaan julkisen talouden nimellisen ylijäämän supistuvan 0,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2022 ja 0,2 prosenttiin vuonna 2023. Supistuminen vuonna 2022 kuvastaa lähinnä talouden toimeliaisuuden vähenemistä ja tiettyjen verotulojen kertaluonteisuutta. Julkisen talouden velan odotetaan vuoden 2022 lähentymisohjelman mukaan supistuvan 33,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2022 ja 32,5 prosenttiin vuonna 2023. Julkisen talouden ylijäämä suhteessa BKT:hen on ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella komission kevään 2022 talousennusteen mukaan 0,9 prosenttia vuonna 2022 ja 0,6 prosenttia vuonna 2023. Tämä on hieman vuoden 2022 lähentymisohjelmassa ennakoitua ylijäämää suurempi. Komission kevään 2022 talousennusteessa julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen on suurempi, 34,9 prosenttia vuonna 2022 ja 33,9 prosenttia vuonna 2023. Ero perustuu oletukseen, jonka mukaan virta-varanto-korjaukset, erityisesti sosiaalisen asuntotarjonnan tuki, ovat suurempia. Komission kevään 2022 talousennusteen mukaan keskipitkän aikavälin (keskimäärin 10 vuoden) potentiaalisen tuotannon kasvun arvioidaan olevan 1,9 prosenttia. Arviossa ei kuitenkaan ole otettu huomioon elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyviä uudistuksia, jotka voivat vauhdittaa Tanskan talouden potentiaalista kasvua.

- (14) Hallitus on vuonna 2022 luopunut suurimmasta osasta covid-19-kriisin takia toteutetuista toimenpiteistä, joten väliaikaisten hätätoimenpiteiden ennakoidaan supistuvan 0,0 prosenttiin vuonna 2022, kun ne vuonna 2021 olivat 4,0 prosenttia suhteessa BKT:hen. Energian hintojen nousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten torjumiseksi hyväksytyt toimenpiteet vaikuttavat julkisen talouden alijäämään. Komission kevään 2022 talousennusteen mukaan kyseiset toimenpiteet ovat suhteessa BKT:hen 0,1 prosenttia vuonna 2022 ja 0,0 prosenttia vuonna 2023.¹¹ Kyseiset toimenpiteet koostuvat pääasiassa sosiaalisista tulonsiirroista pienituloisille kotitalouksille. Toimenpiteet on ilmoitettu väliaikaisiksi. Jos energian hinnat pysyvät kuitenkin korkeina myös vuonna 2023, joitakin näistä toimenpiteistä voitaisiin jatkaa. Julkisen talouden alijäämään vaikuttavat myös kustannukset, joita aiheutuu tilapäisen suojelun tarjoamisesta Ukrainasta paenneille. Komission kevään 2022 talousennusteen mukaan kyseiset kustannukset ovat vuonna 2022 0,2 prosenttia ja vuonna 2023 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen.¹²
- (15) Neuvosto suositti 18 päivänä kesäkuuta 2021 antamassaan suosituksessa, että Tanska varmistaa, että finanssipolitiikan viritys on vuonna 2022 edelleen kasvua tukeva, elpymis- ja palautumistukivälineen tarjoama sysäys mukaan lukien, ja jatkaa kansallisesti rahoitettavia investointeja. Neuvosto suositti myös, että Tanska harjoittaa taloustilanteen salliessa finanssipolitiikkaa, jonka tavoitteena on saavuttaa maltillisella tasolla oleva julkisen talouden rahoitusasema keskipitkällä aikavälillä ja varmistaa julkisen talouden kestävyys keskipitkällä aikavälillä, ja samalla lisätä investointeja kasvupotentiaalin parantamiseksi.

¹¹ Luvut kuvaavat syksyn 2021 jälkeen toteutettujen toimenpiteiden vuotuisia talousarviokustannuksia, mukaan lukien juoksevat tulot ja menot sekä mahdolliset pääomamenoja koskevat toimenpiteet.

¹² Ukrainasta unioniin pakenevien kokonaismäärän oletetaan nousevan asteittain 6 miljoonaan vuoden 2022 loppuun mennessä, ja arvio heidän maantieteellisestä sijoittautumisestaan perustuu tämänhetkisen maahanmuuttajayhteisön kokoon, vastaanottavan jäsenvaltion suhteelliseen väkilukuun ja siihen, mihin Ukrainasta unioniin paenneet ovat tosiasiallisesti sijoittautuneet maaliskuusta 2022 alkaen. Arviot talousarviokustannuksista henkeä kohti perustuvat komission yhteisen tutkimuskeskuksen Euromod-mikrosimulaatiomalliin, jossa otetaan huomioon sekä käteisetuudet, joihin maahan tulleilla voi olla oikeus, että luontoissuoritukset, kuten koulutus ja terveydenhuolto.

(16) Komission kevään 2022 talousennusteen ja Tanskan vuoden 2022 lähentymisohjelmaan sisältyvien tietojen mukaan finanssipolitiikan virityksen ennakoidaan olevan vuonna 2022 neuvoston suosituksen mukaisesti elvyttävä eli -1,6 prosenttia suhteessa BKT:hen¹³. Tanska aikoo jatkaa elpymisen tukemista hyödyntämällä elpymis- ja palautumistukivälinettä lisäinvestointien rahoittamiseen neuvoston suosituksen mukaisesti. Elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla ja muilla unionin varoilla rahoitettavien menojen positiivisen vaikutuksen talouden toimeliaisuuteen arvioidaan pysyvän vuoteen 2021 verrattuna vakaana. Kansallisesti rahoitettavilla investoinneilla ennakoidaan olevan finanssipolitiikan viritykseen neutraali vaikutus, joka on 0,0 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen vuonna 2022¹⁴. Näin Tanska suunnittelee jatkavansa kansallisesti rahoitettuja investointeja neuvoston suosituksen mukaisesti. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman uusia tulopuolen toimenpiteitä) taas ennakoidaan vuonna 2022 olevan finanssipolitiikan kokonaisviritykseen elvyttävä vaikutus, joka on 1,6 prosenttiyksikköä. Tässä huomattavassa elvyttävässä vaikutuksessa ovat mukana energian hintojen nousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten torjumiseksi toteutettavien toimenpiteiden lisävaikutus (0,1 % suhteessa BKT:hen) sekä kustannukset, joita aiheutuu tilapäisen suojelun tarjoamisesta Ukrainasta paenneille (0,2 % suhteessa BKT:hen). Muihin kasvaviin menoihin sisältyvät erityisesti puolustus- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyvä julkinen kulutus sekä lisämenot, joilla pyritään nopeuttamaan vihreää siirtymää ja lopettamaan riippuvuus fossiilisten polttoaineiden tuonnista.

¹³ Negatiivinen indikaattorin arvo tarkoittaa, että perusmenojen kasvu on suurempi kuin keskipitkän aikavälin talouskasvu, mikä osoittaa finanssipolitiikan olevan elvyttävää.

¹⁴ Muilla kansallisesti rahoitetuilla pääomamenoilla ennakoidaan olevan neutraali vaikutus, joka on 0,0 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen.

- (17) Vuonna 2023 finanssipolitiikan viritys on komission kevään 2022 talousennusteen mukaan +1,6 prosenttia suhteessa BKT:hen olettaen, että politiikka säilyy muuttumattomana¹⁵. Tanskan ennakoidaan jatkavan elpymis- ja palautumistukivälineen avustusten käyttöä vuonna 2023 elpymistä tukevien lisäinvestointien rahoittamiseen. Elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla ja muilla unionin varoilla rahoitettavien menojen positiivisen vaikutuksen talouden toimeliaisuuteen arvioidaan pienenevän 0,1 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen vuodesta 2022, mikä johtuu etupainotteisesti elpymis- ja palautumistukivälineestä myönnetystä rahoitustuesta vuosina 2021 ja 2022. Kansallisesti rahoitettavilla investoinneilla ennakoidaan olevan finanssipolitiikan viritykseen elvyttävä vaikutus, joka on 0,4 prosenttiyksikköä vuodesta 2022¹⁶. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman uusia tulopuolen toimenpiteitä) taas ennakoidaan olevan finanssipolitiikan kokonaisviritykseen vuonna 2023 kiristävä vaikutus, joka on 1,4 prosenttiyksikköä. Tässä ovat mukana energian hintojen nousun vuoksi toteutettujen toimenpiteiden asteittaisen päättymisen vaikutus (0,1 % suhteessa BKT:hen) sekä lisäkustannukset, joita aiheutuu tilapäisen suojelun tarjoamisesta Ukrainasta paenneille (0,1 % suhteessa BKT:hen). Muihin osatekijöihin sisältyy energiankulutukseen suunnattujen julkisten menojen väheneminen.
- (18) Vuoden 2022 lähentymisohjelmassa julkisen talouden ylijäämän odotetaan vakautuvan asteittain 0,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2024 ja supistuvan 0,4 prosenttiin vuoteen 2025 mennessä. Julkisen talouden velan odotetaan vuoden 2022 lähentymisohjelman mukaan kasvavan suhteessa BKT:hen 34,0 prosenttiin vuonna 2024 ja 33,9 prosenttiin vuonna 2025. Komission analyysin perusteella velkakestävyysriskit vaikuttavat keskipitkällä aikavälillä vähäisiltä.

¹⁵ Positiivinen indikaattorin arvo tarkoittaa, että perusmenojen kasvu on pienempi kuin keskipitkän aikavälin talouskasvu, mikä osoittaa finanssipolitiikan olevan kiristävä.

¹⁶ Muilla kansallisesti rahoitetuilla pääomamenoilla ennakoidaan olevan kiristävä vaikutus, joka on 0,4 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen.

- (19) Juokseville kiinteistöveroille on Tanskassa tällä hetkellä asetettu yläraja, joten ne eivät nouse markkinahintojen myötä. Ne eivät näin ollen voi hillitä asuntojen hintasyklejä, ja niillä on haitallisia tulonjakovaikutuksia. Tanskan kansankäräjät hyväksyi uuden kiinteistöverojärjestelmän jo vuonna 2017, mutta se ei ole vielä käytössä. Asuntojen hintojen nousu ja pitkät jonot sosiaaliin vuokra-asuntoihin ovat johtaneet pulaan kohtuuhintaisista asunnoista suurimmilla kaupunkialueilla. Lisäksi sellaisten asuntolainojen osuus, joissa velka-tulosuhde on yli 4 ja luototusaste yli 60 prosenttia, on kasvanut merkittävästi Kööpenhaminan alueella. Tällaisten asuntolainojen ottajat voivat olla alttiita korkojen nousulle tai asuntojen hintojen merkittävälle laskulle. Tanskan järjestelmäriskikomitea on antanut suosituksia tällaisten asuntolainojen riskien pienentämiseksi, mutta suosituksia ei ole pantu täytäntöön.
- (20) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja kyseisen asetuksen liitteessä V olevan 2.2 kriteerin mukaisesti laajan joukon toisiaan vahvistavia uudistuksia ja investointeja, jotka on määrä toteuttaa 31 päivään elokuuta 2026 mennessä. Ne vastaavat kaikkiin tai merkittävään osaan niistä taloudellisista ja sosiaalisista haasteista, jotka tuodaan esiin neuvoston Tanskalle talouspolitiikan eurooppalaisen ohjauksen yhteydessä vuosina 2019 ja 2020 antamissa maakohtaisissa suosituksissa sekä niissä maakohtaisissa suosituksissa, joita on mahdollisesti annettu elpymis- ja palautumissuunnitelman hyväksymispäivään mennessä. Elpymis- ja palautumissuunnitelmassa investoinnit keskitetään erityisesti vihreään ja digitaaliseen siirtymään, varsinkin puhtaaseen ja tehokkaaseen energian tuotantoon ja käyttöön, kestävään liikenteeseen sekä tutkimukseen ja innovointiin. Tutkimustoimilla voidaan laajentaa innovaatiopohjaa ja saada enemmän yrityksiä osallistumaan tutkimukseen ja innovointiin. Elpymis- ja palautumissuunnitelman ulkopuolella on käsitelty joitakin maakohtaisia suosituksia, kuten "investointeihin liittyvän talouspolitiikan kohdentaminen koulutukseen ja osaamiseen" sekä toimenpiteitä, joilla puututaan terveydenhuollon henkilöstöpulaan ja varmistetaan rahanpesun torjuntakehyksen tuloksellinen valvonta ja täytäntöönpano. Näihin osa-alueisiin liittyviä toimenpiteitä ei ole sisällytetty elpymis- ja palautumissuunnitelmaan.

- (21) Tanskan elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanon odotetaan myötävaikuttavan siihen, että vihreän ja digitaalisen siirtymän eteneminen jatkuu. Ilmastotavoitteita tukevien toimenpiteiden osuus Tanskan elpymis- ja palautumissuunnitelman kokonaismäärärahoista on 59 prosenttia ja digitaalisia tavoitteita tukevien toimenpiteiden osuus 25 prosenttia. Elpymis- ja palautumissuunnitelman täysimittainen täytäntöönpano siihen kuuluvien välitavoitteiden ja tavoitteiden mukaisesti auttaa Tanskaa toipumaan nopeasti covid-19-kriisin seurauksista ja vahvistaa edelleen sen palautumiskykyä. Työmarkkinaosapuolten ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien järjestelmällinen osallistuminen on edelleen tärkeää, jotta elpymis- ja palautumissuunnitelman ja sitä laajemmin muun talous- ja työllisyyspolitiikan täytäntöönpano onnistuu ja jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen politiikan yleiseen linjaan.

- (22) Komissio hyväksyi 25 päivänä toukokuuta 2022 Tanskan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2021/1060¹⁷ säädetyn kumppanuussopimuksen. Tanska toimitti ensimmäiset koheesiopolitiikan ohjelmat 11 päivänä huhtikuuta 2022. Tanskan on määrätty ottaa vuosien 2021–2027 koheesiopolitiikan rahastojen ohjelmasuunnittelussa huomioon asiaankuuluvat maakohtaiset suositukset noudattaen asetusta (EU) 2021/1060. Tämä on edellytys sille, että koheesiopolitiikan rahastoista saatavan taloudellisen tuen vaikuttavuus paranee ja sen tuoma lisäarvo on mahdollisimman suuri ja että samalla edistetään koordinoitua, täydentävyyttä ja yhtenäisyyttä näiden koheesiopolitiikan rahastojen ja muiden unionin välineiden ja rahastojen välillä. Elpymis- ja palautumistukivälineen ja koheesiopolitiikan ohjelmien täytäntöönpanon onnistuminen edellyttää myös investointien pullonkaulojen poistamista, jotta voidaan tukea vihreää ja digitaalista siirtymää sekä tasapainoista aluekehitystä.
- (23) Niiden taloudellisten ja sosiaalisten haasteiden lisäksi, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelmalla vastataan, Tanskalla on useita lisähaasteita, jotka liittyvät riippuvuuden vähentämiseen fossiilisista polttoaineista, kiertotalouden vahvistamiseen vihreän siirtymän tukemiseksi sekä asuntomarkkinoiden ja velkaantuneiden kotitalouksien selviytymiskyvyn parantamiseen.

¹⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1060, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja varainhoitosäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista varainhoitosäännöistä (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 159).

- (24) Vaikka Tanskan elpymis- ja palautumissuunnitelman varoista 59 prosenttia varataan vihreille aloitteille, Tanska on suoriutunut heikosti joillakin kiertotalouden aloilla. Kiertomateriaalien käyttöaste on Tanskassa selvästi alle unionin keskiarvon. Maa tuottaa tällä hetkellä unionin maista eniten yhdyskuntajätettä henkeä kohti (845 kg/asukas/vuosi). Vaikka kierrätykseen kerätyn yhdyskuntajätteen osuus Tanskassa oli hieman suurempi (53,9 % vuonna 2020) kuin unionin keskiarvo (47,8 %), maassa poltetaan 45,2 prosenttia yhdyskuntajätteestä, mikä on lähes kaksi kertaa enemmän kuin unionin keskiarvo. Suuri osa Tanskassa syntyvästä jätteestä poltetaan energiantuotantoa varten, toisin sanoen mahdollisuuksia parantaa resurssitehokkuutta ei hyödynnetä. Uusi jätehuolto- ja kiertotalousstrategia ja siihen liittyvät jätteitä ja kiertotaloutta koskevat kansalliset ohjelmat ja suunnitelmat on pantava täytäntöön nopeasti. Jätteenpolton vähentämisestä johtuva energiantuotannon menetys voitaisiin korvata ympäristöystävällisemmällä menetelmällä, kuten parantamalla energiatehokkuutta ja käyttämällä sähkökäyttöisiä lämpöpumppuja.
- (25) Komission unionin valtion- tai hallitusten päämiesten Versailles'n julistuksessa antaman toimeksiannon mukaisesti ehdottaman REPowerEU-suunnitelman tavoitteena on poistaa mahdollisimman pian asteittain unionin riippuvuus Venäjältä tulevasta fossiilisten polttoaineiden tuonnista. Tätä varten komissio aikoo määrittää vuoropuhelussa jäsenvaltioiden kanssa sopivimmat kansallisen, alueellisen ja unionin tason hankkeet, investoinnit ja uudistukset. Näiden toimenpiteiden tavoitteena on vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista yleensä sekä siirtyä tuomaan fossiilisia polttoaineita muualta kuin Venäjältä.

- (26) Tanska on sitoutunut vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä 70 prosentilla vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä ja luopumaan hiilestä asteittain vuoteen 2028 mennessä. Näiden kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttamiseksi Tanskan kansallisessa energia- ja ilmastosuunnitelmassa esitetään merkittäviä investointeja uusiutuvan energian kapasiteetin lisäämiseen ja energiatehokkuuteen. Uusiutuvien energialähteiden ja uusiutuvan vedyn käyttöönoton nopeuttamista voitaisiin edistää yksinkertaistamalla ja nopeuttamalla lupamenettelyjä. Tanska on sitoutunut lisäämään uusiutuvan energian kapasiteettia merituulivoimalla, mutta tarvitaan lisäinvestointeja energiansiirtoverkkoihin, jotta uusiutuvan energian kasvava osuus voidaan käyttää tehokkaasti. Investoinnit energia- ja sähköverkkojen, merellä sijaitseva hybridiomaisuus mukaan lukien, yhteenliittämiseen naapurimaiden kanssa parantaisivat merkittävästi energian toimitusvarmuutta ja mukautuvuutta alueellisiin vaihteluihin myös nykytilanteessa, kun otetaan huomioon Venäjän hyökkäys Ukrainaan. Tanskan kokonaisenergiariippuvuus fossiilisten polttoaineiden tuonnista Venäjältä on 21,1 prosenttia (unionin keskiarvo on 24,4 %), kun otetaan huomioon toissijaiset riippuvuudet ja asianmukaisia oletuksia käyttäen jäljitetään kaikki jälleentuonti. Vuonna 2020 riippuvuus Venäjältä tuoduista fossiilisista polttoaineista oli Tanskan kokonaisenergiapaletissa pienempi (12 %) kuin unionin keskiarvo (36,5 %).

Vaikka riippuvuus venäläisestä kivihiilestä oli suurempi (97 %, kun unionin keskiarvo oli 19,3 %), hiilen osuus Tanskan energiapaletissa oli pieni (4,3 %). Maakaasun osuus Tanskan energiapaletissa on 12,8 prosenttia. Vaikka maa ei tuo venäläistä kaasua suoraan kotimaiseen käyttöön, sen riippuvuus Saksan kautta tapahtuvasta kaasun tuonnista tarkoittaa unionin keskiarvoa suurempaa toissijaista riippuvuutta: Tanskassa käytetystä kaasusta 65 prosenttia tulee Venäjältä, kun unionin keskiarvo on 41,1 prosenttia. Vuoden 2020 tietojen mukaan Tanskan riippuvuus Venäjältä tuotavasta öljystä ja kaasusta on yhä huomattava¹⁸, mutta tämän riippuvuuden ennakoitaan poistuvan vuodesta 2023 alkaen, kun Pohjanmeren kentän kunnostaminen saadaan päätökseen, ja Tanskasta odotetaan tulevan jälleen maakaasun nettoviejä. Käynnissä olevien yhteenliitännähankkeiden nopeuttaminen voi edistää myös energian toimituslähteiden monipuolistamista. Kaasuun liittyvissä uusissa infrastruktuuri- ja verkkoinvestoinneissa suositellaan ottamaan huomioon tulevaisuuden vaatimukset, jotta pitkän aikavälin kestävyys voidaan mahdollistaa muuttamalla infrastruktuuri ja verkot tulevaisuudessa kestäviä polttoaineita hyödyntäviksi. Tanskan energiatehokkuutta koskevia tavoitteita voitaisiin edelleen edistää lisäämällä vastaavia investointeja hiilestä irtautumiseen teollisuus-, palvelu-, asumis- ja liikennesektoreilla. Tanskan on tarpeen edelleen nostaa tavoitetasoa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä sekä uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden lisäämisessä 55-valmiustavoitteita vastaavasti.

¹⁸ Eurostat (2020), Venäjän tuonnin osuus maakaasun, raakaöljyn ja kivihiilen kokonaistuonnista. EU27:n keskiarvon osalta kokonaistuonti perustuu EU27:n ulkopuolelta tulevaan tuontiin. Tanskan osalta kokonaistuonti sisältää EU:n sisäisen kaupan. Raakaöljy ei sisällä jalostettuja öljytuotteita. Tanska on välillisesti riippuvainen Venäjältä tulevasta tuonnista EU:n sisäisen kaupan kautta. Kun otetaan huomioon maan toissijainen riippuvuus venäläisestä maakaasusta EU:n sisäisen tuonnin kautta, voidaan arvioida, että Tanska on 65-prosenttisesti riippuvainen Venäjältä tuodusta maakaasusta.

- (27) Nopeutettu siirtyminen ilmastoneutraaliuteen ja luopuminen fossiilisista polttoaineista aiheuttaa monilla aloilla huomattavia rakenneuudistuskustannuksia. Tanska voi kuitenkin hyödyntää koheesipolitiikan yhteydessä oikeudenmukaisen siirtymän mekanismia siirtymisen sosioekonomisten vaikutusten lieventämiseksi alueilla, joilla vaikutukset ovat suurimmat. Lisäksi Tanska voi hyödyntää Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/1057¹⁹ perustettua Euroopan sosiaalirahasto plussaa parantaakseen työllistymismahdollisuuksia ja vahvistaakseen sosiaalista yhteenkuuluvuutta.
- (28) Neuvosto on tutkinut vuoden 2022 lähentymisohjelman komission tekemän arvioinnin perusteella, ja sen lausunto²⁰ ilmenee suosituksesta 1,

SUOSITTAA, että Tanska toteuttaa vuosina 2022 ja 2023 toimia, joilla se

1. varmistaa vuonna 2023, että kansallisesti rahoitettavien juoksevien perusmenojen kasvu on linjassa kaiken kaikkiaan neutraalin finanssipolitiikan virityksen kanssa, kun otetaan huomioon jatkuva väliaikainen ja kohdennettu tuki energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille sekä Ukrainasta pakeneville ihmisille; on valmiina mukauttamaan juoksevia menoja tilanteen muuttuessa; lisää julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen, ottaen huomioon REPowerEU-aloite, muun muassa elpymis- ja palautumistukivälineen ja muiden unionin varojen avulla; harjoittaa vuoden 2023 jälkeen finanssipolitiikkaa, jonka tavoitteena on saavuttaa maltillisella tasolla oleva julkisen talouden rahoitusasema keskipitkällä aikavälillä; panee uuden kiinteistöverojärjestelmän täytäntöön markkinahintojen ja verotuksen välisen yhteyden palauttamiseksi ja oikeudenmukaisemman verotuksen varmistamiseksi; edistää investointeja kohtuuhintaisten asuntojen rakentamiseen, jotta voidaan lievittää kiireellisimpiä tarpeita; parantaa erittäin velkaantuneiden lainanottajien taloudellista selviytymiskykyä;

¹⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2021/1057, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1296/2013 kumoamisesta (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 21).

²⁰ Asetuksen (EY) N:o 1466/97 9 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

2. etenee elpymis- ja palautumissuunnitelmansa täytäntöönpanossa 13 päivänä heinäkuuta 2021 annettuun neuvoston täytäntöönpanopäätökseen sisältyvien välitavoitteiden ja tavoitteiden mukaisesti; saattaa nopeasti päätökseen komission kanssa käytävät neuvottelut vuosien 2021–2027 koheesiopolitiikan ohjelmista, jotta niiden täytäntöönpano voidaan aloittaa;
3. vahvistaa kiertotalous- ja jätehuoltopolitiikkaa muun muassa edistämällä jätteen synnyn ehkäisyä ja jätteen uudelleenkäyttöä, lisäämällä kierrätystä ja siirtymällä asteittain yhdyskuntajätteen polttamisesta vihreämpään lämmöntuotantoon;
4. vähentää yleistä riippuvuutta fossiilisista polttoaineista; monipuolistaa edelleen energiatarjontaa ja edistää talouden irtautumista hiilestä nopeuttamalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, muun muassa toteuttamalla uudistuksia hallinnollisten ja lupamenettelyjen yksinkertaistamiseksi ja nopeuttamiseksi, parantamalla energiansiirtoverkkoja, lisäämällä energiaverkkojen yhteenliittämistä naapurimaiden kanssa ja parantamalla energiatehokkuutta.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja